

Lasten kokemuksia tunnetaidoista hevosavusteisessa toiminnassa

Alexi Eskola

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020
Sosiaali- ja terveysala
Toimintaterapeutti (AMK)

Tekijä Eskola, Aleksis	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kesäkuu 2020
	Sivumäärä 35	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Lasten kokemuksia tunnetaidoista hevosavusteisessa toiminnassa		
Tutkinto-ohjelma Toimintaterapeutti (AMK)		
Työn ohjaajat Tanja Hilli-Harju, Mari Kantanen		
Toimeksiantaja Hevostoiminta Tillintallin Tmi		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Hevosavusteinen toiminta lasten kasvun ja kehityksen tukena on yleistä Suomessa ja maailmalla. Hevosavusteista toimintaa käytetään myös tukemaan lapsen tunnetaitojen kehitystä. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Hevostoiminta Tillintallin Tmi, joka tarjoaa ratsastusterapiaa sekä sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Suuri osa yrityksen asiakkaista on lapsia, jotka tarvitsevat tukea tunnetaitojen harjoitteluun. Työn tavoitteena on tuottaa yrityksen toiminnan tueksi tietoa peruskouluikäisten lasten kokemuksista hevosavusteisesta toiminnasta.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Työssä tarkasteltiin viittätoista vertaisarvioitua julkaisua, joissa käsiteltiin hevosavusteista toimintaa. Julkaisuista poimittiin kuvauksia 7-16 -vuotiaiden lasten omista kokemuksista toimintaan osallistumisesta. Aineistoa luokiteltiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Analyysia ohjasi toiminnan muodostumista kuvaava malli Transactional Model of Occupation. Tunnetaitoja käsiteltiin osana laajempaa lapsen sosioemotionaalista kompetenssia.</p> <p>Aineistosta nousi esiin lasten kokemus hevosista tärkeinä vuorovaikutuskumppaneina ja ystävinä. Hevoset motivoivat lapsia osallistumaan tilanteisiin, jossa tunnetaitojen harjoittelu oli mahdollista. Lapset kokivat, että hevosavusteisessa toiminnassa kehittyneet taidot vaikuttivat positiivisesti myös arkeen ja vuorovaikutustilanteisiin hevostoiminnan ulkopuolella. Hevosavusteinen toiminta myös paransi lasten minäpystyvyyden kokemusta.</p> <p>Tutkimus tukee käsitystä tunnetaitojen rakentumisesta tilannesidonnaisesti ja yhdessä muiden sosioemotionaaliseen kompetenssiin kuuluvien taitojen kanssa. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että lasten kertomukset hevosavusteisesta toiminnasta sisälsivät runsaasti kuvauksia tunnetaitojen rakentumista tukevista elementeistä.</p>		
Avainsanat (asiasanat)		
toimintaterapia, tunnetaidot, lapset, hevosavusteinen toiminta, ratsastusterapia		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author Eskola, Aleksi	Type of publication Bachelor's thesis	Date June 2020
	Number of pages 35	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: X
Title of publication Children's experiences of emotional skills in equine-assisted activities		
Degree programme Occupational Therapy		
Supervisors Tanja Hilli-Harju, Mari Kantanen		
Assigned by Hevostoiminta Tillintallin Tmi		
<p>Abstract</p> <p>Equine-assisted therapies in the support of children's growth and development are common in Finland and in the world at large. These therapies are also used to support the development of children's emotional skills. The thesis was assigned by Hevostoiminta Tillintallin Tmi that provides equine-assisted activities including therapy and regularly works with children who need support in developing their emotional skills. The aim of the thesis was to provide Hevostoiminta Tillintallin Tmi with information about the experiences of school-aged children who have participated in equine-assisted activities.</p> <p>The thesis was carried out as a literature review. Fifteen peer-reviewed publications related to equine-assisted methods were examined for descriptions of the experiences of children (aged 7 to 16) participating in these activities. The collected material was analysed using qualitative content analysis guided by the Transactional Model of Occupation. Emotional skills were regarded as a part of the larger socio-emotional competence of children.</p> <p>The data highlighted the importance that the children placed on horses as social interaction partners and friends. The presence of horses motivated the children to engage in activities where they could practice their emotional skills. The children felt that the skills they had learned with horses had a positive effect on their everyday life and interactions. Taking part in horse-assisted activities also improved the children's sense of self-efficacy.</p> <p>The review supported the notion that the construction of emotional skills is situational and that it develops transactionally with other areas of socio-emotional competence. It was also evident that the children's reports on equine-assisted methods contained a considerable number of elements associated with the development of emotional skills.</p>		
Keywords/tags (subjects) occupational therapy, emotional skills, children, equine-assisted activities		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Hevosavusteinen toiminta	7
3	Tunnetaidot.....	8
3.1	Mitä tunnetaidot ovat?	8
3.2	Tunnetaidot rakentuvat transaktionaalisesti	10
4	Tutkimuksen toteuttaminen	11
4.1	Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymys	11
4.2	Laadullinen analyysi	12
4.3	Tiedonhaku	13
5	Tutkimustulokset.....	18
5.1	Pelkistäminen	18
5.2	Sosioemotionaalisen kompetenssin ilmaukset aineistossa	19
5.3	Lapsi toimijana.....	24
5.4	Hevonen tunnetaitojen opettajana.....	26
6	Johtopäätökset.....	29
7	Pohdinta.....	30
	Lähteet	33

Kuviot

Kuvio 1. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin eteneminen.....	13
---	----

Taulukot

Taulukko 1. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit	13
Taulukko 2. Tietokantahakujen tulokset	15
Taulukko 3. Hakutulosten läpikäyminen ja karsinta.....	16
Taulukko 4. Mukaan valikoitunut aineisto (15 kpl)	17
Taulukko 5. Esimerkkejä poiminnoista ja pelkistyksistä.....	19
Taulukko 6. Alaluokat ja esimerkkejä niihin sijoitetuista pelkistyksistä	20
Taulukko 7. Alaluokkien käsitteellistäminen yläluokkiin	24
Taulukko 8. Alaluokkien esiintyminen aineistossa	26

1 Johdanto

Tunnetaidot ovat tärkeitä arjen taitoja. Omien ja muiden tunteiden ymmärtäminen ja oman toiminnan hallinta vuorovaikutustilanteissa auttaa lasta ylläpitämään kaverisuhteita, välttämään konflikteja ja selviytymään paremmin arjessaan. (Hintikka 2018, 14.) Tunnetaitojen opettelu kuuluu osaksi perusopetuksen opetussuunnitelmaa (Opetushallitus 2014). Tunnetaidot eivät rakennu tyhjiössä, vaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäröivän maailman kanssa (Rose-Krasnor 1997, 120). Tunnetaitoja voidaan harjoitella myös hevosavusteisen toiminnan avulla (Suomen ratsastusterapeutit ry 2019).

Työn toimeksiantajana toimi Hevostoiminta Tillintallin Tmi, joka on ratsastusterapiaa sekä sosiaalipedagogista hevostoimintaa tarjoava yritys. Toimeksiantajan asiakkaista suuri osa on peruskouluikäisiä lapsia, joilla on tunnesäätelyn haasteista johtuvia ongelmia arjessaan. Yrittäjä on ratsastus- ja toimintaterapeutti, ja kaipasi työnsä tueksi toimintaterapian teorioita hyödyntävää tietoa lasten tunnetaitojen tukemisesta hevosavusteisen toiminnan kontekstissa.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään kirjallisuuskatsauksen keinoin, millaisia kokemuksia 7-16 vuotiailla lapsilla on hevosavusteisesta toiminnasta ja sen vaikutuksista heidän tunnetaitoihinsa. Tunnetaitojen elementtien esiintymistä hevostoiminnassa tarkastellaan teoriaohjaavan analyysin avulla. Analyysissa hyödynnetään Anne G. Fisherin ja Abbey Marterellan (2019) Transactional Model of Occupation -mallia, joka pyrkii luokittelemaan ihmisen toimintaan vaikuttavia tekijöitä. Tunnetaitoja käsitellään Jaana Hintikan (2018) mallin mukaisesti osana lapsen laajempaa sosioemotionaalista kompetenssia. (Fisher & Marterella 2019, 16-17, Hintikka 2018, 15.)

2 Hevosavusteinen toiminta

Hevosavusteinen toiminta on kattokäsite, joka tarkoittaa hyvinvointia tukevaa, etenkin sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteydessä tapahtuvaa toimintaa, jossa hyödynnetään hevosia ja talliympäristöä. Hevosavusteinen toiminta luetaan Green Care -toiminnaksi, joka on Suomessa vakiintunut kattokäsitteeksi luonto- ja eläinavusteiselle toiminnalle. Green Care on luontoa ja maaseutu ympäristöä hyödyntävää ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. (Hippolis 2019, Green Care Finland ry 2019.)

Luontokokemukset ja luonnossa vietetty aika edistävät myös lasten hyvinvointia. Lapsuuden kokemukset vaikuttavat merkittävästi siihen, miten ihminen pystyy aikuisena käsittelemään stressiä. Luonnossa lapsena aikaa viettäneet ihmiset etsivät aikuisinakin luonnosta toipumisen ja rauhoittumisen kokemuksia. (Bodman 2019, 29.)

Luontoon pääseminen on ihmisille tyypillisesti merkityksellistä, ja siksi luontokokemusten tarjoaminen on jo itsessään tärkeää. Toiminnan siirtäminen pois steriileistä sisätiloista voi tuoda asiakassuhteeseen uutta syvyyttä yhdessä kokemisen kautta. Green Care -menetelmiin liittyvä asiakkaan kokemuksen nostaminen tärkeäksi sopii hyvin yhteen toimintaterapian asiakaslähtöisen lähestymistavan kanssa. (Kahilaniemi 2019, 52-53.)

Osana pyrkimystä selkeyttää luontoavusteisen toiminnan kenttää, Green care -toiminta jaetaan kahteen alaryhmään toiminnan tavoitteiden ja toteutustavan mukaan. *Luontovoima* on luonteeltaan hyvinvointia tukevaa virkistystoimintaa eikä sen toteuttajan tarvitse olla sosiaali- ja terveysalan ammattilainen. *Luontohoivan* palvelut puolestaan tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön alaisuudessa, ja niitä toteuttaa alan koulutuksen saanut ammattilainen. (Green Care Finland ry 2019.)

Hevosavusteisen toiminnan muodoista luontohoivaan luetaan esimerkiksi ratsastusterapia, sillä Suomessa ratsastusterapia on vakiintunut kuntoutusmuoto, jota voi harjoittaa ainoastaan koulutettu ratsastusterapeutti. Ratsastusterapeutin työtä ohjaa terapeutin pohjakoulutus, joka voi olla esimerkiksi toimintaterapeutti tai

fysioterapeutti. Kuten toimintaterapiakin, ratsastusterapia on yksilöllistä, tavoitteellista ja suunnitelmallista kuntoutusta joka kuuluu KELA:n vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin. (Suomen ratsastusterapeutit ry 2019). Suomessa yleistä on myös sosiaalipedagoginen hevostoiminta, joka tähtää syrjäytymisen ehkäisyyn, sosiaaliseen kasvuun ja hyvinvoinnin tukemiseen (Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry 2019). Kuntoutusmenetelmänä hevosavusteinen toiminta on motivoivaa ja toiminnallista (Aartolahti, Sjögren, Piirainen, Rintala, Raatikainen, Heinonen 2017). Toiminnan tavoitteet ovat moninaisia, ja voivat liittyä asiakkaan oman toiminnan, mielen ja käyttäytymisen hallintaan (Suomen ratsastusterapeutit ry 2019).

Englanninkielisessä maailmassa hevosten käyttö toimintakyvyn tukemisessa on yleistä, mutta käytännöt ja terminologia vaihtelevat suuresti myös kielialueen sisällä. Hevosavusteisesta toiminnasta käytetään mm. termejä equine-assisted therapy ja hippotherapy. (Splinter-Watkins 2007, 30.)

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin laajasti erilaisia hevosavusteisia menetelmiä, joista käytettiin useita eri termejä. Niille kaikille oli kuitenkin yhteistä toimintakykyä tukevat tavoitteet. Harrastetoiminnaksi katsottava toiminta jätettiin tämän kirjallisuuskatsauksen ulkopuolelle.

3 Tunnetaidot

3.1 Mitä tunnetaidot ovat?

Tunnetaidot ovat olleet viime vuosina esillä erityisesti opetussuunnitelman uudistuksen yhteydessä. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa todetaan oppilaiden tunnetaitokasvatuksesta esimerkiksi näin: *”Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat*

mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden.” (Opetushallitus 2014.)

Tunnetaidot, tunnesäätely ja itsesäätely eivät ole tarkasti rajattuja käsitteitä. Esimerkiksi itsesäätelyn (self-regulation) käsitettä käytetään toimintaterapian tutkimuskirjallisuudessaakin useassa eri merkityksessä (Martini, Cramm, Egan, Sikora 2016).

Tässä työssä hyödynnetään Jaana Hintikan (2018) näkemystä tunnetaidoista ja niiden rakentumisesta. Hintikan mukaan tunnetaidot asettuvat Linda Rose-Krasnorin (1997) mallia mukaillen osaksi lapsen sosioemotionaalista kompetenssia, joka rakentuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Sosioemotionaalisen kompetenssin osa-alueita ovat tunne- ja itsesäätelyn taitojen lisäksi sosiokognitiiviset taidot sekä sosiaaliset taidot. (Hintikka 2018, 13-14.)

Tunne- ja itsesäätelyn taitoja ovat tunteiden tunnistaminen ja säätely, impulssien ja aggression hallinta sekä empatiakyky. Sosioemotionaalisen kompetenssin muistakin alakäsitteistä löytyy tunnesäätelyyn läheisesti liittyviä taitoja kuten toiminnan seurausten arviointi, muihin ihmisiin reagoiminen ja itsetunto. (Hintikka 2018, 14)

Sosioemotionaalista kompetenssia tarkastellessa on otettava mukaan myös sellaiset yksilötekijät kuten arvot ja tavoitteet, jotka ohjaavat ja motivoivat lapsen sosiaalista toimintaa (Rose-Krasnor 1997, 123). Tavoitteet saattavat olla keskenään ristiriitaisia: toisinaan taitava oman edun ajaminen on haitallista sosiaalisille suhteille, vaikka se onkin osoitus hyvästä kompetenssista suhteessa omiin tavoitteisiin. Toisaalta muiden tarpeiden asettaminen jatkuvasti omien tarpeiden edelle, tai ryhmään mukautuminen omien toiveiden ja arvojen kustannuksella on osoitus heikosta kompetenssista suhteessa omiin tavoitteisiin. Omien ja muiden tarpeiden tasapainottaminen vaatiikin lapselta jo varsin kehittyneitä sosiaalisia taitoja. (Rose-Krasnor 1997, 122.)

Sosioemotionaalista kompetenssia ei voikaan pelkistää yksittäisiin tekoihin tai taitoihin, vaan se on ymmärrettävä tilanteen mukaan muuttuvana kokonaisuutena. Sosioemotionaalinen kompetenssi syntyy ja tulee näkyväksi transaktionaalisesti, ihmisten

välisessä vuorovaikutuksessa. Sosioemotionaalisen kompetenssin mittarina voidaan pitää sitä, miten hyvin ihminen saavuttaa sosiaaliset tavoitteensa. Tähän vaikuttavat paitsi ihmisen omat ominaisuudet, myös sosiaalinen tilanne ja siihen osallistuvat muut ihmiset. Sosioemotionaalinen kompetenssi on siis muuttuvaa ja tilannesidonnaista. (Rose-Krasnor 1997, 120)

3.2 Tunnetaidot rakentuvat transaktionaalisesti

Anne Fisher ja Abbey Marterella (2019) ovat kehittäneet toiminnallisuuden osa-alueita ja rakentumista kuvaavan mallin Transactional Model of Occupation. Malli on tarkoitettu selkeyttämään toimintaterapian ja toiminnallisuuden käsitteitä, ja se luokittelee toiminnan muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä. (Fisher & Marterella 2019, 16-17.)

Transaktionaalinen malli perustuu käsitykseen, että toiminta ei tapahdu koskaan tyhjiössä, vaan siihen vaikuttavat tilannesidonnaiset seikat (kuten toimintaympäristö) ja toimijan henkilökohtaiset kokemukset ja ominaisuudet. Samoin toimija muuttaa omalla toiminnallaan ympäristöään. Toimija, toimintakonteksti ja toiminta ovat siis jatkuvassa vuorovaikutuksessa. (Fisher & Marterella 2019, 15-18.)

Koska kaikki toiminnan osa-alueet vaikuttavat toisiinsa, mitään yksittäistä osa-aluetta ei ole mielekästä tarkastella pelkästään irrallaan kokonaisuudesta. Toimintaterapeutin on kuitenkin osattava erotella, mitkä elementit toimintaan vaikuttavat ja millaisia niiden väliset vuorovaikutussuhteet ovat. Tällöin hän voi paremmin ymmärtää asiakkaan ja hänen toimintaympäristönsä mahdollisuuksia ja rajoitteita. (Fisher & Marterella 2019, 18.)

Mallissa toimintaan vaikuttavat tilannesidonnaiset tekijät (situational elements) jaetaan seitsemään eri kategoriaan, jotka liittyvät aikaan (temporal elements), kulttuuriin ja rakenteisiin (sociocultural & geopolitical elements), fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön (social & physical environmental elements), sekä toimintaan (task elements) ja toimijaan itseensä (client elements). (Fisher & Marterella 2019, 15-18.)

Tilannesidonnaisten elementtien keskelle, vuorovaikutukseen niiden kanssa, on sijoitettu kolme toiminnan elementtiä (occupational elements), jotka kuvaavat itse toimintaa sellaisena, kun sen voi ulkopuolinen tarkkailija havaita (occupational performance), toimijan kokemusta (occupational experience), sekä osallisuutta ja toimintaan sitoutumista (participation). Nämä kolme elementtiä ovat jatkuvasti läsnä kaikessa toiminnassa, ja vuorovaikuttavat tilannesidonnaisten elementtien kanssa. (Fisher ja Marterella 2019, 18-23.)

Sosiaalista kompetenssia vaativa toiminta (esimerkiksi hevosen taluttaminen pujotteluradan läpi kaverin ohjeiden mukaan) vaatii siis onnistuakseen paitsi toimijalta riittäviä taitoja ja valmiuksia (kyky ymmärtää sanallisia ohjeita, riittävät hevosen käsittelyn taidot), myös sosiaalisen ja fyysisen ympäristön, jossa toiminta voi onnistua (tehtävään koulutetun hevosen, selkeitä ohjeita antavan kaverin, turvallisen aidatun alueen hevosen käsittelyä varten). Taustalla vaikuttavat aina myös sellaiset kaukaisemmat seikat kuten yhteiskunnan rakenteet ja normit, esimerkiksi yhteiskunnan, joka mahdollistaa hevosavusteisen toiminnan järjestämisen. Myös yksilön omat kokemukset ja käsitykset (lapsi uskoo osaavansa taluttaa hevosta, ja se on hänelle mielekästä tekemistä) vaikuttavat toiminnan onnistumiseen. (Fisher ja Marterella 2019, 16-17.)

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tämän integroivan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kuvata lasten kokemuksia hevosavusteisesta toiminnasta liittyen lasten tunnetaitoihin, sekä tarkastella, miten tunnetaidot hevostoiminnassa asettuvat osaksi toimintaterapian näkemystä toiminnasta transaktionaalisena prosessina. Tavoitteena on, että toimeksiantaja sekä muut hevosavusteisen toiminnan parissa työskentelevät ammattilaiset voivat hyödyntää tuloksia omassa työssään. Laadullisen analyysin toivotaan tuovan näkyväksi lasten kokemuksia hevosavusteisesta toiminnasta, ja näin helpottavan keskustelemista hevosavusteisesta toiminnasta tunnetaitojen rakentajana.

Tutkimuskysymyksiä muotoiltiin kaksi:

- Millaisia tunnetaitoihin liittyviä elementtejä löytyy hevosavusteiseen toimintaan osallistuneiden lasten kertomuksista?

- Millaisena tunnetaitojen rakentuminen näyttäytyy lasten kertomuksissa hevosavusteisesta toiminnassa?

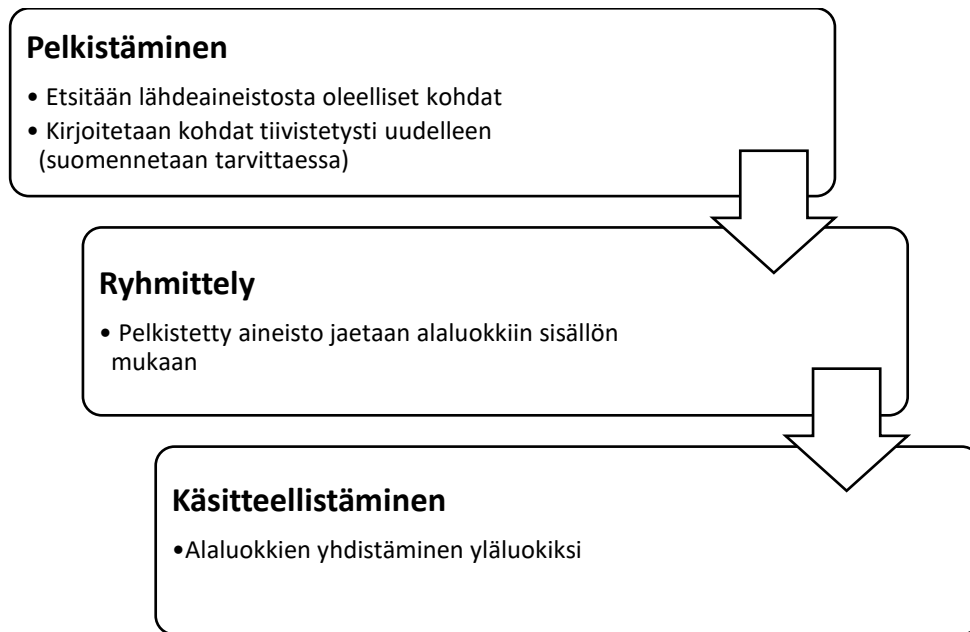
4.2 Laadullinen analyysi

Opinnäytetyö toteutettiin integroivana kirjallisuuskatsauksena. Integroiva kirjallisuuskatsaus yhdistää systemaattisen ja narratiivisen kirjallisuuskatsauksen elementtejä. Integroiva katsaus etenee tyypillisesti viisivaiheisena prosessina: tutkimusongelman nimeäminen, aineiston keruu, aineiston laadun arviointi, aineiston analysointi ja tulkinta sekä tulosten esittäminen. Integroiva kirjallisuuskatsaus valittiin, koska sen keinoin pystytään vetämään yhteen keskenään hyvinkin erilaisten tutkimusten tuloksia. (Stolt, Axelin, Suhonen 2016, 13.)

Aineiston analyysimenetelmäksi valittiin teoriaohjaava sisällönanalyysi. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineistoa luokitellaan käyttäen apuna sitä, mitä analyysin kohteena olevasta ilmiöstä jo tiedetään. Analyysia ja siinä käytettyjä käsitteitä siis ohjaavat aiheeseen liittyvät teoriat. (Hiltunen N.d.)

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee kolmivaiheisena prosessina (katso Kuvio 1). Aluksi aineistosta poimitaan analysoitavat kohdat. Analyysia varten poiminnat pelkistetään eli yksinkertaistetaan. Tässä vaiheessa pelkistykset myös suomennetaan tarvittaessa. Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään alaluokkiin. Käsitteellistämisvaiheessa alaluokat yhdistetään yläluokiksi. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysin tuloksena hajanainenkin aineisto saadaan selkeytettyä ja kytkettyä tutkittavan ilmiön osaksi. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin voidaan ajatella olevan myös tapa hakea vahvistusta aineistosta tehtäville tulkinnoille. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006.)



Kuvio 1. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin eteneminen.

4.3 Tiedonhaku

Taulukko 1. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
<ul style="list-style-type: none"> • Vertaisarvioitu • Tutkimus kuvaa ammattimaista, tavoitteellista hevosavusteista toimintaa • Julkaistu vuonna 2010 tai myöhemmin • Kieli suomi tai englanti • Koko teksti saatavilla • Käsittelee hevosavusteista toimintaa • Asiakkaat 7-16 -vuotiaita lapsia • Sisältää suoria kuvauksia sosioemotionaaliseen kompetenssiin liittyvistä tilanteista 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei vertaisarvioitu • Kuvaa harrastetoimintaa tai muuta ei-ammattimaista toimintaa • Julkaistu aiemmin kuin vuonna 2010 • Muut kielet • Koko teksti ei saatavilla • Ei käsittele hevosavusteista toimintaa • Asiakkaat eivät ole 7-16 -vuotiaita • Ei sisällä suoria kuvauksia, jotka sopisivat valittuun analyysimenetelmään

Analyysiin valittavaa aineistoa rajattiin sisäänottokriteerien perusteella tiedonhaun kaikissa vaiheissa (taulukko 1). Jo tiedonhaun aluksi rajattiin pois aiemmin kuin

vuonna 2010 julkaistut aineistot, sekä muilla kielillä kuin suomeksi tai englanniksi julkaistut aineistot. Lopulliseen analyysiin valittu materiaali olivat kokonaisuudessaan englanninkielistä.

Analysoitavan aineiston kartoittaminen aloitettiin tekemällä tietokantahakuja yhteensä seitsemästä tietokannasta, joista kaksi oli suomalaisia. Suomalaisista tietokannoista (Terveysportti, Medic) ei löytynyt hakuehtoja vastaavia tuloksia. Kansainvälisistä tietokannoista Pubmed, Cinahl ja AJOT eivät tuottaneet tuloksia. Sen sijaan hakuehtoja vastaavia tuloksia saatiin tietokannoista Medline (EBSCO) (23 kpl) ja The Open Journal Of Occupational Therapy (3 kpl). (Taulukko 2.)

Näistä 26 artikkelista luettiin otsikot, ja karsittiin pois selkeästi aiheeseen liittymättömät artikkelit. Otsikoiden luvun jälkeen jäljelle jäi 17 artikkelia, joista luettiin abstraktit. Abstraktien luvun jälkeen mukaan valikoitui 6 artikkelia.

Koska tuntui todennäköiseltä, että näiden kuuden artikkelin sisältö ei riittäisi monipuoliseen analyysiin, sekä arveltiin, että tietokantahaussa käytetyt hakukriteerit jättivät ulkopuolelle teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin hyvin soveltuvaa aineistoa, hakua jatkettiin tutustumalla tietokantahaussa löytyneiden artikkelien lähdeluetteloihin. Lähdeluetteloiden kautta löytyikin 24 julkaisua, joista abstraktien luvun perusteella otettiin mukaan 21 kappaletta.

Kaikista abstraktien perusteella soveltuvista julkaisuista neljä hylättiin, koska ne olivat maksumuurin takana. Ne julkaisut, jotka saatiin auki, luettiin läpi. Vielä tässä vaiheessa hylättiin 2 artikkelia, joista ei löytynyt teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin soveltuvaa materiaalia. (Taulukko 3.)

Analyysivaiheeseen otettiin lopulta mukaan 15 julkaisua (taulukko 4). Kaikki mukaan valikoituneet 15 julkaisua on vertaisarvioitu ja julkaistu vuosien 2010 ja 2019 välillä, tieteenaloina lääke- ja terveystieteet sekä yhteiskuntatieteet. Julkaisuista 12 kpl on laadullisia tutkimusartikkeleita, kaksi tohtorinväitöskirjaa ja yksi muu artikkeli.

Taulukko 2. Tietokantahakujen tulokset

Kotimaiset tietokannat		
Hakusanat: tunnetaidot OR itsesääätely OR tunnesääätely OR sosiaaliset taidot OR vuorovaikutus AND lapset AND ratsastusterapia OR hevosavusteinen toiminta OR sosiaalipedagoginen hevostoiminta OR luonto-avusteisuus OR eläinavusteisuus OR green care OR luonto		
Tietokanta (hakupäivämäärä)	Rajaukset	Tulokset
Terveysportti (18.01.2020)	-	0
Medic (18.01.2020)	-	0
Kansainväliset tietokannat		
Hakusanat: (children) AND (OR: "emotion-regulation skills" "emotional regulation" "self-regulation" "emotional competence" "social skills" "interpersonal skills") AND (OR: hippotherapy "equine-assisted activities" "equine-assisted therapy" "horse therapy" "animal assisted therapy" "nature assisted activities" "social farming" "nature")		
Tietokanta (hakupäivämäärä)	Rajaukset	Tulokset
Medline (EBSCO) (18.01.2020)	Limiters - Date of Publication: 20100101-20201231, Expanders - Apply equivalent subjects, Narrow by SubjectAge: - adolescent: 13-18 years, Narrow by SubjectAge: - child: 6-12 years, Search modes - Find any of my search terms, Narrow by Language: - english	23
Pubmed (19.1.2020)		0
Cinahl (19.01.2020)		0
The Open Journal of Occupational Therapy (19.01.2020)	Date range: 01/01/2010 -	3
American Journal of Occupational Therapy AJOT (19.01.2020)		0
Yhteensä		26

Taulukko 3. Hakutulosten läpikäyminen ja karsinta

Tutkimusaineiston valinta	Aineistot yhteensä kpl
Aineisto tietokantahausta (26)	26
Otsikoiden luku (-9) - Ei liity luonto- tai hevosavusteiseen toimintaan	17
Abstraktien luku (-11) - Ei liity luonto- tai hevosavusteiseen toimintaan	6
Käsinhaku tietokantahausta löytyneiden artikkelien lähdeluetteloista (+24)	30
Abstraktien luku (-9)	21
Aineiston avaus (-4) - Eivät aukea	17
Aineiston luku (-2) - Aineisto ei sovellu analyysimenetelmään	15
Mukaan valittu aineisto kpl	15

Taulukko 4. Mukaan valikoitunut aineisto (15 kpl)

Nro	Aineisto
1	Bachi, K., Terkel, J. & Teichman, M. (2012). Equine-facilitated psychotherapy for at-risk adolescents: The influence on self-image, self-control and trust. <i>Clinical Child Psychology and Psychiatry</i> , 17(2), pp. 298-312. doi:10.1177/1359104511404177
2	Battestella-Williams, J. L. (2019). An Exploration of the Experiences of Equine Therapy Specialists (Doctoral dissertation, Walden University). Retrieved from https://scholar-works.waldenu.edu/dissertations/7460/
3	Burgon, HL. (2013). Horses, Mindfulness and the Natural Environment: observations from a qualitative study with at-risk young people participating in Therapeutic Horsemanship. <i>International Journal of Psychosocial Rehabilitation</i> . Vol 17(2) 51-67
4	Chaplin, D. (2010). The therapeutic effects of working with Dartmoor Ponies: a pathfinding project. <i>The Plymouth Student Scientist</i> 3, (2), 60-91
5	Dell, C., Chalmers, D., Bresette, N., Swain, S., Rankin, D. & Hopkins, C. (2011). A Healing Space: The Experiences of First Nations and Inuit Youth with Equine-Assisted Learning (EAL). <i>Child & Youth Care Forum</i> , 40(4), pp. 319-336. doi:10.1007/s10566-011-9140-z
6	Gibbons, J. L., Cunningham, C. A., Paiz, L., Poelker, K. E. & Chajón, A. (2017). 'Now, he will be the leader of the house': An equine intervention with at-risk Guatemalan youth. <i>International Journal of Adolescence and Youth</i> , 22(4), pp. 390-404. doi:10.1080/02673843.2016.1202844
7	Grimm, E. (2015). Non-Traditional Therapeutic Interventions for At-Risk Youth & Students with Complex Support Needs: Equine Therapy (Doctoral dissertation, Duquesne University). Retrieved from https://dsc.duq.edu/etd/605
8	Hardy, J.C. (2011). Therapeutic Riding and Its Effect on Self-Esteem. Education Masters. Paper 68.
9	Heffernan, K. (2017). The effect of an equine assisted therapy (EAT) programme on children's occupational performance – a pilot study. <i>Irish Journal of Occupational Therapy</i> , 45(1), pp. 28-39. doi:10.1108/IJOT-02-2017-0005
10	Lac, V. (2017). Amy's Story: An Existential-Integrative Equine-Facilitated Psychotherapy Approach to Anorexia Nervosa. <i>Journal of Humanistic Psychology</i> , 57(3), pp. 301-312. doi:10.1177/0022167815627900
11	Masini, A. (2010). Equine-assisted psychotherapy in clinical practice. <i>Journal of psychosocial nursing and mental health services</i> , 48(10), p. 30. doi:10.3928/02793695-20100831-08
12	Maujean, A., Kendall, E., Lillan, R., Sharp, T. & Pringle, G. (2013). CONNECTING FOR HEALTH: PLAYING WITH HORSES AS A THERAPEUTIC TOOL. <i>Journal of Community Psychology</i> , 41(4), pp. 515-522. doi:10.1002/jcop.21547
13	Memisevic, H. & Hodzic, S. (2010). THE EFFECTS OF EQUINE-ASSISTED THERAPY IN IMPROVING THE PSYCHO-SOCIAL FUNCTIONING OF CHILDREN WITH AUTISM. <i>Journal of Special Education and Rehabilitation</i> , 11(3-4), pp. 57-67.
14	Saggers, B. & Strachan, J. (2016). Horsing around: Using equine facilitated learning to support the development of social-emotional competence of students at risk of school failure. <i>Child & Youth Services</i> , 37(3), pp. 231-252. doi:10.1080/0145935X.2015.1072045
15	Waite, C., & Bourke, L. (2013). "It's different with a horse": horses as a tool for engagement in a horse therapy program for marginalised young people. <i>Youth Studies Australia</i> , 32(4), 15+.

5 Tutkimustulokset

Lasten tunnetaitoja ja hevosavusteista toimintaa käsittelevää aineistoa analysoitiin nojaten Anne Fisherin ja Abbey Marterellan (2019) Transactional Model of Occupation -malliin. Tunnetaitoja käsiteltiin osana sosioemotionaalista kompetenssia, Linda Rose-Krasnorin malliin perustuvan Jaana Hintikan (2018) määritelmän mukaan.

Analyysiin valittiin vain aineistoa, joka sisälsi 7-16 -vuotiaiden lasten ja nuorten tunnetaitoihin liittyviä kokemuksia. Mukana oli esimerkiksi tutkimus, jossa asiakkaat olivat iältään 14-18 -vuotiaita, sekä tutkimus, jossa asiakkaat olivat 5-10 -vuotiaita, mutta poimintoja tehtiin vain 7-16 -vuotiaiden lasten kokemuksia käsittelevistä osista. Mikäli aineistosta ei käynyt selväksi, kenen kokemuksista oli kyse, poimintaa ei tehty.

Oletuksena oli, että koska hevosavusteinen toiminta nojaa vahvasti hevoseen vuorovaikutuskumppanina sekä luontoympäristön kuntouttavaan vaikutukseen, erityisesti sosiaalisen ja fyysisen ympäristön elementit nousevat aineistosta esille. Lisäksi oletettiin, että hevostoiminta, silloin kun se on lapselle mieluista ja motivoivaa, vaikuttaa positiivisesti lapsen kokemukseen kuntouttavaan toimintaan osallistumisesta.

5.1 Pelkistäminen

Ensimmäisessä vaiheessa analyysiin valitut 15 tutkimusartikkelia luettiin läpi ja niistä poimittiin analyysiin soveltuvat kohdat. Poiminnat kuvasivat lasten ja nuorten tai heidän lähipiirinsä kokemuksia ja huomioita hevostoiminnasta niiltä osin, kuin ne liittyivät lapsen tunnetaitoihin. Mukaan ei poimittu yleisluontoisia toteamuksia tai tutkimustuloksia hevostoiminnan vaikuttavuudesta, vaan tekstistä täytyi tulla suoraan ilmi, kenen yksilön kokemuksesta oli kyse. Osasta artikkeleita poimintoja tehtiin runsaasti, kun taas joistakin löytyi vain yksi tai kaksi analyysiin soveltuvaa kohtaa.

Poiminnat pelkistettiin, eli tiivistettiin niin, että vain analyysin kannalta oleellinen sisältö jäi jäljelle. Pelkistykset kirjoitettiin suomeksi, mutta tietyt merkityksen kannalta oleelliset ja hankalasti suomennettavat termit jätettiin selkeyden ja tarkkuuden vuoksi mukaan pelkistykseen.

Osa aineistosta tehdyistä poiminnoista oli melko pitkiä, jotta asiayhteys säilyisi ymmärrettävänä. Toisaalta lyhyessäkin poiminnassa saattoi tulla esille useita erillisiä teemoja, jolloin siitä tehtiin useita pelkistyskäsityksiä. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Esimerkkejä poiminnoista ja pelkistyksistä

Poiminta	Pelkistys
<i>It's like, the way it's feeling ... I wasn't talking to the horse but I was feeling, and I'm like, thinking things and saying good things and encouraging it. I was trying not to be scared so I could push the horse away...</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Tunneyhteys hevoseen - Rohkaisee hevosta - Hallitsee pelkoaan (jotta voi käsitellä hevosta)
<i>Um, when I'm angry, they make me feel a lot calmer because you have to be calm around them. You have to be calm and assertive around them, so, you kind of, you know, end up being like that. Well I do anyway.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Hevoset rauhoittavat - Hevosten lähellä on oltava rauhallinen - Hevosten lähellä on oltava päättäväinen - Säätelee tunteitaan hevosten kanssa ollessaan

5.2 Sosioemotionaalisen kompetenssin ilmaukset aineistossa

Pelkistetty aineisto ryhmiteltiin kuuteen alaluokkaan (taulukko 6). Luokittelun taustalla vaikuttaa käsitys tunnetaidoista osana laajempaa sosioemotionaalista kompetenssia. Alaluokat eivät kuitenkaan nouse suoraan mistään tietystä teoriasta, vaan ne muodostettiin aineistolähtöisesti eli analysoidusta aineistosta esiin nousseiden teemojen pohjalta.

Taulukko 6. Alaluokat ja esimerkkejä niihin sijoitetuista pelkistyksistä

Pelkistus (esimerkkejä)	Alaluokka
<ul style="list-style-type: none"> - Kertoo hevoselle asioita, joista ei puhu aikuisille - Tunsi hevosen kehonkielestä, että hevonen luotti häneen - Rohkaisi hevosta - Alkoivat kysyä toisilta lapsilta heidän nimiään sen sijaan että puhuisivat heidän ohitse 	Vuorovaikutus
<ul style="list-style-type: none"> - Alkanut tervehtiä vieraita ihmisiä - Tullut kärsivälliseksi vuorovaikutustilanteissa - Hevostoiminnan muistelemisen auttaa stressinhallinnassa 	Siirtovaikutus
<ul style="list-style-type: none"> - Jos et itsekään tiedä mitä tunnet, voit katsoa miten hevosesi käyttäytyy - Jos pidät hevosista huolta, ne pitävät sinusta huolta - Laukalta raviin putoaminen tuntuu samalta kuin raivokohtauksen putoaminen - Hevoset ovat ystäviä 	Tunteet
<ul style="list-style-type: none"> - Uskon itseeni enemmän - Jos hevonen hyväksyy sinut, et voi olla paha - En olisi ikinä uskonut, että menen noin ison hevosen lähelle - Olen tullut itsevarmemmaksi tekemisessäni 	Käsitys itsestä
<ul style="list-style-type: none"> - Asiakas toimi ohjaajana muille lapsille - Haluaa tietää enemmän maaseudulla elämisestä ja luonnosta - Lapset alkoivat puhua kyläilyistä ja olevansa parhaita ystäviä - Talliyhteisö auttoi suorittamaan hevostaitomerkin 	Yhteisö
<ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksiin vastaamisen sijaan halusi mennä syömään evänsä hevosten seuraan laitumelle - Ostanut omia välineitä - Toisti kaiken mitä terapeutti sanoi hevosesta - Vettä inhoava lapsi jatkoi toimintaa sateessa 	Motivaatio

Vuorovaikutus

Tähän kategoriaan sijoitettiin kuvauksia asiakkaan vuorovaikutuksesta hevosten tai hevosavusteiseen toimintaan osallistuneiden ihmisten kanssa. Aineistossa nousi toistuvasti esiin lasten kokemus ystäväystymisestä hevosten kanssa. Vuorovaikutus hevosten kanssa näyttäytyi merkityksellisenä ja motivoivana. Hevonen motivoi myös vuorovaikuttamaan ihmisten kanssa, sekä toimi jäänmurtajana sosiaalisissa tilanteissa.

Siirtovaikutus

Aineistosta löytyi useita kuvauksia hevostoiminnassa opittujen taitojen ja valmiuksien siirtymisestä asiakkaan arkeen. Joissain esimerkeissä hevostoiminnassa tehtyjen harjoitusten koettiin parantaneen myös esim. muistia ja lukutaitoa. Suuri osa esimerkeistä liittyi parantuneeseen vuorovaikutukseen arjen tilanteissa. Nämä esimerkit liittyivät usein parantuneeseen käsitykseen itsestä ja minäpystyvyydestä, sekä tunteesäätelyn kehittymisestä.

Tunteet

Kuvauksia hevostoiminnan vaikutuksista lasten tunteisiin esiintyi runsaasti. Hevoset herättivät lapsissa pääosin positiivisia tunteita, kuten innostusta ja rauhallisuutta, mutta myös pelkoa, turhautumista ja epävarmuutta. Kuvaukset kertoivat myös lasten kyvystä reflektoida omia ja hevosen tunteita ja niiden vaikutusta toisiinsa. Kokemukset omien tunteiden hallinnan tärkeydestä, jotta vuorovaikutus hevosten kanssa onnistuisi olivatkin tyypillisiä, samoin käsitys hevosesta omien tunteiden peilinä. Lapset halusivat pitää huolta hevosista ja kiinnittivät huomiota siihen, miten heidän oma toimintansa vaikutti hevosten henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Käsitys itsestä

Aineistossa oli paljon kuvauksia siitä, miten lapsen käsitys itsestään ihmisenä, toimijana ja vuorovaikutuskumppanina oli muuttunut hevosavusteisen toiminnan aikana. Kasvaneen itsevarmuuden tunnistaminen ja ylpeys omista saavutuksista oli näissä kertomuksissa tyypillistä.

Yhteisö

Aineistossa oli jonkin verran kuvauksia lasten osallistumisesta talliyhteisön toimintaan sekä hevosavusteisessa toiminnassa että varsinaisen hevosavusteisen toiminnan ulkopuolella. Lapset olivat esimerkiksi toimineet ”mentoreina” nuoremmille lapsille, muodostaneet ystävyysuhteita keskenään sekä osallistuneet tallilla järjestettävään yhdistys- ja harrastustoimintaan.

Motivaatio

Itsensä haastamisen, toiminnasta nauttimisen ja toimintaan sitoutumisen kuvauksia löytyi aineistosta runsaasti. Lapset olivat valmiita näkemään vaivaa ja sietämään vastoinkäymisiä, jotta hevosten kanssa toimiminen onnistuisi. Aineistossa oli myös kuvauksia siitä, miten lapsi ei halunnut osallistua tarjottuihin harjoituksiin, vaan toimi mieluummin hevosten kanssa itsenäisesti.

Mistään analysoidusta tekstistä ei sijoitettu pelkistyksiä jokaiseen alaluokkaan, eikä mikään alaluokka ollut sellainen, että siihen olisi löytynyt materiaalia jokaisesta analysoidusta tekstistä. Pelkistysten lukumääriä eri alaluokissa ei laskettu, sillä aineiston heterogeenisyyden vuoksi tuloksia ei olisi voinut tulkita luotettavasti. Nämä kuusi teemaa nousivat kuitenkin aineistosta esiin toistuvasti. (Taulukko 8.)

Nämä kuusi alaluokkaa eivät näyttäneet aineistossa täysin selvärajaisina tai toisiinsa poissulkevinä, vaan lasten kokemukset linkittyivät tyypillisesti useaan eri alaluokkaan. Päätös siitä, mihin alaluokkaan yksittäinen pelkistys sijoitettiin, tehtiin sen perusteella minkä katsottiin olevan pelkistykseen ydinviesti.

Esimerkiksi lapsen toteamus *”Hevosen silmiin katsomalla tietää onko se vihainen tai surullinen”* sijoitettiin tässä analyysissä alaluokkaan *”Tunteet”*, sillä tulkittiin, että lapsi haluaa ensisijaisesti kertoa siitä, miten hän tunnistaa hevosen tunteita, mutta pelkistykseen voisi perustellusti sijoittaa myös alaluokkaan *”Vuorovaikutus”*.

Samoin ohjaajan huomio *”Lapsi kertoi olevansa hyvin urhea, koska syötti hevosta”* kertoo tunteiden tunnistamisesta (urheus) ja toimintaan motivoitumisesta (urheutta vaatineen toiminnan suorittaminen), sekä kuvaa vuorovaikutustilannetta hevosen

kanssa. Se sijoitettiin kuitenkin luokkaan “Käsitys itsestä”, sillä katsottiin lapsen kokemuksen itsestään rohkeana ja pystyvänä olevan tässä poiminnassa keskeistä.

Myös toteamus *“Edelleen (hevosen kanssa työskentely) pelotti, mutta se ei enää estänyt minua toimimasta”* kertoo sekä motivaatiosta (toimia pelosta huolimatta), tunteista (pelko) sekä käsityksestä itsestä (pelkonsa voittavana toimijana). Pelkistys sijoitettiin alaluokkaan “Motivaatio”, koska toiminnan sitkeä jatkaminen siitä huolimatta, että aluksi pelko esti häntä kokonaan toimimasta, vaikuttaa olleen asiakkaalle tässä tärkeintä.

Aineistolähtöisissä alaluokissa oli siis paljon päällekkäisyyksiä, ja poimintoja oli mahdollista tulkita monin eri painotuksin. Se, että lyhyetkin pelkistykset voivat liittyä useaan sosioemotionaalisen kompetenssin osa-alueeseen, tukee näkemystä tunnetaitojen rakentumisesta jatkuvana vuorovaikutteisena prosessina, jossa toimintaa ei voi erottaa toimintakontekstista. Aineiston ryhmittely (ja sen vaikeus) toi siis osaltaan esiin sosioemotionaalisen kompetenssin transaktionaalisen ja tilannesidonnaisen luonteen.

5.3 Lapsi toimijana

Kuusi alaluokkaa yhdistettiin kolmeksi yläluokaksi. Yläluokat muodostettiin suoraan Transactional Model of Occupation -mallin pohjalta (Fisher & Marterella 2019, 17) (taulukko 7).

Taulukko 7. Alaluokkien käsitteellistäminen yläluokkiin

Alaluokka	Yläluokka
Vuorovaikutus	Occupational performance
Siirtovaikutus	
Tunteet	Occupational experience
Käsitys itsestä	
Yhteisö	Participation
Motivaatio	

Samoin kuin toimintaa tarkastellessa tulee kiinnittää huomiota toimintakontekstiin, myös toimijuutta ja toimijan kokemusta tulee tarkastella vuorovaikutteisena ja kontekstisidonnaisena (Fisher & Marterella 2019, 23). Tässä aineistossa tarkasteltiin lasten sekä heidän läheistensä kokemuksia hevosavusteisesta toiminnasta, joten tällä tasolla kaikki lasten kertomuksista tehdyt poiminnat olisi voinut sijoittaa luokkaan Occupational experience. Luokittelu tehtiin kuitenkin sen perusteella, mitä näistä kolmesta toiminnan elementistä (occupational elements) lapsi kuvailee.

Kuten kuudessa alaluokassakin, myös näissä kolmessa yläluokassa oli päällekkäisyyksiä ja tulkinnanvaraa. Fisher ja Marterella (2019) painottavatkin, että nämä kolme osa-aluetta ovat toisiinsa linkittyneitä ja vaikuttavat toisiinsa jatkuvasti (mts. 18).

Occupational performance

Occupational performance eli toiminnallinen suoriutuminen viittaa sellaiseen toimintaan, jonka ulkopuolinen voi havaita (Fisher & Marterella 2019, 19). Tähän yläluokkaan sijoitettiin vuorovaikutus, joka on luonteeltaan ulospäin näkyvää toimintaa, sekä siirtovaikutus. Kuvailut siirtovaikutukset liittyivät usein arjen vuorovaikutustilanteiden helpottumiseen, joka on asia, jonka voi havaita ulkoa päin. Siirtovaikutuksiin kuului myös kuvauksia siitä, miten lapsen käsitys omasta itsestään oli muuttunut. Tällaiset kokemukset olisivat sopineet myös Occupational experience -yläluokkaan.

Occupational experience

Occupational experience eli kokemus toiminnasta kertoo siitä, millaisena lapsi toiminnan kokee. (Fisher & Marterella 2019, 20-21) Tähän kategoriaan luokiteltiin kertomukset erilaisista tunnekokemuksista, kuten hevosta kohtaan koetusta empatiasta. Myös käsitys itsestä toimijana liitettiin tähän luokkaan.

Participation

Participation kertoo osallisuudesta ja sitoutumisesta toimintaan (Fisher & Marterella 2019, 21). Tähän yläluokkaan otettiin mukaan kuvaukset yhteisön osana toimimisesta sekä kokemukset, jotka kertoivat motivoitumisesta hevosavusteiseen toimintaan. Fisherin ja Marterellan mallissa Participation viittaa sellaiseen toimintaan, jolla on tekijälle merkitystä (mts. 21). Kaikki analyysissä esille tulleet kokemukset kertoivat hevosavusteisen toiminnan olleen tavalla tai toisella lapselle merkityksellistä. Voidaan olettaa, että lapset, joita toiminta ei ole lainkaan kiinnostanut, eivät ole siihen alun perinkään osallistuneet, ja näin heidän kokemuksensa eivät ole päätyneet analysoitavaan aineistoon.

Taulukko 8. Alaluokkien esiintyminen aineistossa

Aineiston nro	Occupational performance		Occupational experience		Participation	
	Vuoro-vaikutus	Siirto-vaikutus	Tunteet	Käsitys itsestä	Yhteisö	Motivaatio
1.		x	x			
2.		x		x		
3.	x		x			x
4.	x	x	x	x	x	x
5.	x		x	x	x	x
6.		x	x			
7.	x	x	x	x	x	x
8.	x	x	x	x		x
9.	x			x	x	x
10.	x		x	x	x	x
11.						x
12.	x	x	x	x	x	x
13.						x
14.	x	x	x	x		x
15.	x		x	x		x

5.4 Hevonen tunnetaitojen opettajana

Aineistosta tehdyistä poiminnoista nousi esiin kertomuksia hyvien kokemusten kehittä, joissa hevonen motivoi asiakasta harjoittelemaan tunnetaitojaan. Näitä kokemuksia peilattiin käsitykseen sosioemotionaalisen kompetenssin rakentumisesta. Jäljempänä esitetyt esimerkit ovat suomennettuja poimintoja, joissa on pyritty säilyttämään alkuperäisen tekstin sävy.

Fisher ja Marterella muistuttavat, että toimintakyky on tilannesidonnaista. Helpompia tehtäviä suoritettaessa toimintakyky näyttäyty parempana, kuin vaativammassa tilanteissa. (Fisher & Marterella 2019. 27.)

Rose-Krasnor (1997) toteaa myös sosiaalisen kompetenssin, johon tunnetaidot kuuluvat, olevan luonteeltaan tilannesidonnaista. Yhdessä tilanteessa sosiaaliset tavoitteensa hyvin saavuttava ja tunteidensa kanssa hyvin pärjäävä lapsi ei välttämättä onnistu toisenlaisessa tilanteessa. Samoin lapsi, jolla on haasteita arjessa kehittymättömien tunnetaitojen vuoksi, voi pärjätä helpommissa tilanteissa paremmin. (Mts. 120.)

Lapsen aiemmat kokemukset värittävät hänen kokemustaan omasta kyvystään pärjätä vuorovaikutustilanteissa. Lapsi, jolla on vaikeuksia tulla toimeen muiden lasten kanssa, jää helposti ilman ystäviä ja näin hänen mahdollisuutensa harjoitella vuorovaikutusta ikätovereiden kanssa jäävät vähäisiksi. (Rose-Krasnor 1997, 115.) Torjuttuksi tulemisen ja epäonnistumisen kokemukset vaikeuttavat sosioemotionaalisen kompetenssin kehittymistä (Hintikka 2018, 15).

Aineistosta nousi esiin viitteitä siitä, että hevosavusteinen toiminta voi auttaa katkaisemaan tällaisen negatiivisen kierteen. Aineistosta löytyi esimerkkejä siitä, miten kiinnostus hevosiin motivoi lasta osallistumaan toimintaan hevosen kanssa, ja näin mahdollisti tunnetaitojen harjoittelun.

“Lapsi kertoi, että osallistui hoitoon (treatment) vain, koska oli alussa saanut yhteyden hevoseen.”

Lasten kokemuksissa hevosavusteisesta toiminnasta nousikin toistuvasti ja voimakkaasti esiin hevosen merkityksellisyys vuorovaikutuskumppanina. Hevosia kutsuttiin ystäviksi ja niiden kanssa tahdottiin viettää aikaa. Lapset jopa kokivat hevosten ymmärtävän heitä paremmin kuin muut ihmiset. Hevonen saattoikin toimia tärkeänä “harjoitusystävänä” lapsille, joiden oli arjessaan vaikea päästä mukaan sosiaalisiin tilanteisiin.

“Hevoset vain näkevät hyvät asiat sisälläni... no, tunnen oloni tervetulleeksi.”

Sosiaalisen kanssakäymisen onnistumiseen eivät siis vaikuta vain lapsen omat taidot ja ominaisuudet, vaan kaikki tilanteessa läsnä olevat elementit. Myös vuorovaikutuskumppanin taidoilla on suuri vaikutus sosiaalisen tilanteen onnistumiseen. Vuorovaikutustilanne sujuu henkilöltä paremmin, jos hänen vuorovaikutuskumppanillaan on hyvät sosiaaliset taidot. (Fisher & Marterella 2019. 27.)

Jos vuorovaikutuskumppani on lapseen nähden paljon taitavampi tai hänellä on tilanteessa enemmän valtaa (kuten vanhempi tai terapeutti), kyseessä on vertikaalinen vuorovaikutussuhde, jossa lapsen omilla taidoilla ei ole niin paljoa vaikutusta tilanteen onnistumiseen. Sen sijaan tasa-arvoisemmissa, horisontaalisissa, vuorovaikutussuhteissa molempien osapuolten taidoilla on yhtä paljon merkitystä. (Rose-Krasnor 1997, 115-116.)

Analysoidussa aineistossa hevonen näyttäytyi sekä vertikaalisena että horisontaalisena vuorovaikutuskumppanina. Aineistosta löytyi paljon mainintoja hevosesta rauhoittavana, mutta myös keskittymistä vaativana ja jopa uhkaavana elementtinä.

”Minua pelotti, kun se alkoi juosta aitauksessa.”

”Yritin olla pelkäämättä, jotta voisin työntää hevosen kauemmaksi.”

Hevosen kyky ottaa tila ja huomio haltuun, sekä lapsen kokemattomuus hevosen käsitteijänä, voi johtaa vertikaalista vuorovaikutusta vastaavaan tilanteeseen, jossa hevosella on lasta suurempi rooli vuorovaikutuksen onnistumisen kannalta. Toisaalta lapset, myös he, jotka olivat kokeneet hevosen uhkaavana, muodostivat hevosten kanssa ystävyysuhteita. He myös kokivat voivansa vaikuttaa sekä omiin että hevosen tunnetiloihin onnistuakseen erilaisissa toiminnoissa, ja ymmärsivät oman toimintansa vaikutuksia hevosiin.

”En halunnut tehdä mitään, joten hevonen alkoi haastaa minua.”

”Ajattelin asioita ja sanoin hyviä asioita ja rohkaisin hevosta.”

Näitä kokemuksia voidaan tulkita niin, että hevosavusteisessa toiminnassa lapsella on mahdollisuus kehittyä vuorovaikutuskumppanina: aluksi vertikaalinen suhde hevoseen muuttuu tasapainoisemmaksi suhteeksi, jossa sekä lapsi että hevonen vaikuttavat vuorovaikutuksen onnistumiseen, ja lopulta lapsella on suuri vaikutus toiminnan onnistumiseen.

”Hänen kasvoiltaan näkee, miten ylpeä ja itsevarma hän on, kun hevonen seuraa häntä.”

”Tunsin hevoseen luottamusta, meillä oli side, se luotti, että tiedän mitä olen tekemässä.”

Kun lasten kokemuksia hevosavusteisesta toiminnasta peilattiin ajatukseen tunnetaitojen kehittymisestä tilannesidonnaisena, vuorovaikutteisena prosessina, hevosavusteinen toiminta näyttäytyi siis mahdollisuutena luoda onnistumisen kehiä. Hevonen kiinnostavana ja jännittävänä eläimenä motivoi lasta vuorovaikutukseen kanssaan. Vuorovaikutus hevosen kanssa oli haastavaa, mutta palkitsevaa ja tunnetasolla turvallista. Hevosen kanssa harjoitellut taidot siirtyivät arkeen, jolloin ystävyysuhteiden solmiminen helpottui.

”Olen oppinut ihmisten kanssa olemista, koska se on samanlaista kuin hevosten kanssa oleminen.”

6 Johtopäätökset

Hevosavusteisesta toiminnasta kertovasta aineistosta löytyi runsaasti ja monipuolisesti tunnetaitoihin liittyviä elementtejä. Lasten kokemukset tukivat käsitystä hevosavusteisesta toiminnasta keinona harjoittaa lasten tunnetaitoja ja laajemmin sosioemotionaalista kompetenssia. Hevosavusteisessa toiminnassa tunnetaidot kehittyivät luontevasti vuorovaikutustilanteissa hevosen kanssa, esimerkiksi lasten peilatessa omaa toimintaansa hevosen reaktioihin.

E erityisen selkeästi aineistosta nousikin esiin hevosen tärkeys vuorovaikutuskumppanina ja hevosen kanssa muodostettu tunneside. Hevosavusteisessa toiminnassa lapsella on mahdollisuus harjoitella tunnetaitoja motivoivalla ja palkitsevalla tavalla. Toiminnan koettiin vaikuttaneen lasten elämään myös hevosavusteisen toiminnan ulkopuolella, sillä hevosavusteisessa toiminnassa opitut taidot olivat siirtyneet myös arkeen.

Lasten kertomuksissa hevonen näyttäytyi kiinnostavana ja toisinaan jopa uhkaavana elementtinä, johon tutustuminen kannatti pelosta huolimatta. Kun yhteys hevoseen oli muodostunut, hevosta kuvailtiin tyyppillisesti turvallisenä ja luotettavana ystävänä. Hevosavusteinen toiminta koettiin myös mahdollisuutena ylittää itsensä ja saada onnistumisen kokemuksia.

Lasten kokemusten perusteella hevosavusteinen toiminta mahdollistaa positiivisia transaktionaalisia prosesseja, joissa tunnetaidot harjoittuvat toiminnan luontevana osana.

7 Pohdinta

Lasten kokemukset hevosavusteisesta toiminnasta olivat mielenkiintoista ja koskettavaakin luettavaa. Syvät tunnesiteet ja ystävyudet hevosten kanssa olivat lapsille merkityksellisiä ja tärkeitä. Hevosten kanssa saadut itsensä voittamisen ja onnistumisen kokemukset vaikuttivat positiivisesti lasten minäkuvaan.

Aineiston laadullinen analyysi toi esille, millaisena sosioemotionaalisen kompetenssin rakentuminen näyttäytyy hevosavusteisessa toiminnassa lasten itsensä kokemana. Analyysi vahvisti käsitystä siitä, että hevosavusteisesta toiminnasta löytyy runsaasti tunnetaitoihin liittyviä elementtejä, jotka vaikuttavat toisiinsa ja jotka yhdessä rakentavat lasten sosioemotionaalista kompetenssia. Sisällön pelkistäminen ja luokittelu, ja etenkin sen vaikeus, toi nämä transaktionaaliset suhteet hyvin esille. Tämä tuki ajatusta siitä, että toimintaa tulee tarkastella kokonaisuutena, eikä toiminnan osalualueita voi ymmärtää kontekstista irrallaan. (Fisher & Marterella 2019. 17.)

Aineisto, joka analyysiin valikoitui, oli kokonaisuudessaan vertaisarvioitua ja tuoretta (vuosilta 2010-2019), lisäten tutkimuksen luotettavuutta. Kuten tutkimustuloksista kävi ilmi, aineiston teoriaohjaavassa analyysissä jouduttiin tekemään paljon tulkintoja ja päättämään kontekstista, mihin kategoriaan yksittäinen pelkistys oli järkevintä sijoittaa. Analyysin tuloksia ei tästä syystä ollut mielekäästä muuttaa numeeriseen muotoon, sillä tulokset olisivat olleet hyvin tulkinnanvaraisia. Työtä ei myöskään ole tarkoitettu kattavaksi kirjallisuuskatsaukseksi kaikista lasten hevosavusteisen toiminnan kuvauksista, vaan tiedonhaun tavoitteena oli riittävän laaja ja monipuolinen otos hyvää laadullista analyysia varten.

Analysoidussa aineistossa lasten kokemukset hevosavusteisesta toiminnasta olivat lähes pelkästään positiivisia. Pelon, epävarmuuden ja turhautumisen kuvaukset näyttyivät osana prosessia, jossa haasteiden ylittäminen tuotti onnistumisen kokemuksia. Tästä ei kuitenkaan voi päätellä, että hevosavusteinen toiminta sopisi kaikille lapsille, vaan saattaa johtua tutkimukseen valikoituneesta aineistosta.

Analyysi rajattiin lasten omiin kokemuksiin hevosavusteisesta toiminnasta, joten analyysin ulkopuolelle jäivät kokonaan esimerkiksi lapset, jotka eivät olleet halunneet tai voineet osallistua toimintaan tai kertoa kokemuksistaan, tai joiden ääni ei jostain muusta syystä tullut esiin analysoidussa aineistossa. Aineistossa oli myös muutamia mainintoja lapsista, jotka eivät voineet esimerkiksi turvallisuussyistä jatkaa hevosavusteista toimintaa. Heidän kokemuksiaan ei kuitenkaan ollut raportoitu analyysiin sopivassa muodossa.

Tiedonhaun alussa varauduttiin mahdollisuuteen, että hevosavusteiseen toimintaan keskittyvää aineistoa ei löytyisi riittävästi. Tämän vuoksi tietokantahaussa käytettiin myös muita luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä kartoittavia hakusanoja.

Tiedonhaun edetessä kävi kuitenkin selväksi, että laajoillakin hakusanoilla etsittäessä kaikki löydetty tulokset käsittelivät hevosavusteista toimintaa, ja opinnäytetyö voitiin kohdistaa vain hevosavusteiseen toimintaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Sekä toimintaterapia että hevosavusteisen toiminnan eri muodot nojautuvat voimakkaasti toiminnan tavoitteelliseen käyttöön sekä asiakkaan oman kokemuksen

huomioimiseen. Molemmille on tyypillistä myös monien eri asiakasryhmien kanssa työskentely. (Suomen ratsastusterapeutit ry 2019). Olisikin mielenkiintoista tarkastella hevosavusteisesta toimintaa käsittelevää aineistoa toimintaterapian teorioiden avulla erilaisten asiakasryhmien osalta.

Lähteet

- Aartolahti, E., Sjögren, T., Piirainen, A., Rintala, A., Raatikainen, I., Heinonen, A. 2017. Hevonen kuntoutumisen edistäjänä. Ratsastusterapia – vaikuttavuus ja merkitykset - tutkimushankkeen loppuraportti. Tiivistelmä. Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteellinen tiedekunta. <https://www.kela.fi/documents/10180/3908005/Aartolahti+Ratsastusterapia+%E2%80%93+vaikuttavuus+ja+merkitykset/c363878b-f2b1-42b5-8780-dfc093e171f6>
- Bachi, K., Terkel, J. & Teichman, M. (2012). Equine-facilitated psychotherapy for at-risk adolescents: The influence on self-image, self-control and trust. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), pp. 298-312. doi:10.1177/1359104511404177
- Battestella-Williams, J. L. (2019). An Exploration of the Experiences of Equine Therapy Specialists (Doctoral dissertation, Walden University). Retrieved from <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/7460/>
- Bodman, G. 2019. Nature as a source of wellbeing. Julkaisussa Kohti luonnollista hyvinvointia – Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Toim. Ylilauri, M. ja Yli-Viikari, A. Levón-instituutin julkaisuja, 143. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/543991>
- Burton, H.L. (2013). Horses, Mindfulness and the Natural Environment: observations from a qualitative study with at-risk young people participating in Therapeutic Horsemanship. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. Vol 17(2) 51-67
- Chaplin, D. (2010). The therapeutic effects of working with Dartmoor Ponies: a path-finding project. *The Plymouth Student Scientist* 3, (2), 60-91
- Dell, C., Chalmers, D., Bresette, N., Swain, S., Rankin, D. & Hopkins, C. (2011). A Healing Space: The Experiences of First Nations and Inuit Youth with Equine-Assisted Learning (EAL). *Child & Youth Care Forum*, 40(4), pp. 319-336. doi:10.1007/s10566-011-9140-z
- Fisher, A. G. & Marterella, A. (2019). *Powerful practice: A model for authentic occupational therapy*. Fort Collins: Ciots.
- Gibbons, J. L., Cunningham, C. A., Paiz, L., Poelker, K. E. & Chajón, A. (2017). 'Now, he will be the leader of the house': An equine intervention with at-risk Guatemalan youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(4), pp. 390-404. doi:10.1080/02673843.2016.1202844
- Green Care Finland Ry. Mitä on Green Care? Viitattu 1.12.2019. <http://www.gcf Finland.fi/green-care/>
- Grimm, E. (2015). *Non-Traditional Therapeutic Interventions for At-Risk Youth & Students with Complex Support Needs: Equine Therapy* (Doctoral dissertation, Duquesne University). Retrieved from <https://dsc.duq.edu/etd/605>

Hardy, J.C. (2011). Therapeutic Riding and Its Effect on Self-Esteem. Education Masters. Paper 68.

Hautala, T., Hämäläinen, T., Mäkelä, L., Rusi-Pyykkönen M. 2016. Toiminnan voimaa. Kaarina: Edita.

Heffernan, K. (2017). The effect of an equine assisted therapy (EAT) programme on children's occupational performance – a pilot study. *Irish Journal of Occupational Therapy*, 45(1), pp. 28-39. doi:10.1108/IJOT-02-2017-0005

Hiltunen, L. Graduaineiston analysointi. N.d. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 20.4.2020. http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/aineiston_analysointi2.pdf

Hintikka, J. (2018). Tunteet ja käyttäytyminen hallintaan: Tunnetaitojen opettaminen Aggression portaat -opetusohjelman avulla : opettajan käsikirja (3. painos.). Turku: JK-Kustannus ja koulutus Oy.

Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus. N.d. Viitattu 29.4.2020. <http://www.hippolis.fi/hevosavusteinen-toiminta/>

Kahilaniemi, E. 2019. Nature as a source of wellbeing. Julkaisussa Kohti luonnollista hyvinvointia – Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Toim. Yli-lauri, M. ja Yli-Viikari, A. Levón-instituutin julkaisuja, 143. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/543991>

Lac, V. (2017). Amy's Story: An Existential-Integrative Equine-Facilitated Psychotherapy Approach to Anorexia Nervosa. *Journal of Humanistic Psychology*, 57(3), pp. 301-312. doi:10.1177/0022167815627900

Martini, R., Cramm, H., Egan, M., & Sikora, L. 2016. Scoping review of self-regulation: What are occupational therapists talking about? *American Journal of Occupational Therapy*, 70, 7006290010. <http://dx.doi.org/10.5014/ajot.2016.020362>

Masini, A. (2010). Equine-assisted psychotherapy in clinical practice. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 48(10), p. 30. doi:10.3928/02793695-20100831-08

Maujean, A., Kendall, E., Lillan, R., Sharp, T. & Pringle, G. (2013). CONNECTING FOR HEALTH: PLAYING WITH HORSES AS A THERAPEUTIC TOOL. *Journal of Community Psychology*, 41(4), pp. 515-522. doi:10.1002/jcop.21547

Memisevic, H. & Hodzic, S. (2010). THE EFFECTS OF EQUINE-ASSISTED THERAPY IN IMPROVING THE PSYCHO-SOCIAL FUNCTIONING OF CHILDREN WITH AUTISM. *Journal of Special Education and Rehabilitation*, 11(3-4), pp. 57-67.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus, määräykset ja ohjeet 2014:96. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

- Rose-Krasnor, L. 1997. "The nature of social competence: A theoretical Review". *Social Development*, 6, 11-135.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 20.4.2020. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>
- Saggers, B. & Strachan, J. (2016). Horsing around: Using equine facilitated learning to support the development of social-emotional competence of students at risk of school failure. *Child & Youth Services*, 37(3), pp. 231-252.
doi:10.1080/0145935X.2015.1072045
- Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys Ry. Viitattu 1.12.2019. <https://www.hevostoiminta.net/>
- Splinter-Watkins, K. 2007. Relating Hippotherapy to the AOTA Occupational Therapy Practice Framework. Julkaisussa *Enhancing human occupation through hippotherapy: A guide for occupational therapy*. Toim. Engel, B. T. & MacKinnon, J. R. Bethesda, MD: AOTA Press.
- Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (2016). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä (2. korjattu painos.). Turku: Turun yliopisto. (Stolt s.13.)
- Suomen Ratsastusterapeutit Ry. Viitattu 1.12.2019. <https://suomenratsastusterapeutit.fi/>
- Waite, C., & Bourke, L. (2013). "It's different with a horse": horses as a tool for engagement in a horse therapy program for marginalised young people. *Youth Studies Australia*, 32(4), 15+.